

Scenarij predmeta: 2. modul – nadležnosti EPPO-a

X, predsjednik uprave jednog mađarskog društva s ograničenom odgovornošću i predstavnik konzorcija koji je sudjelovao u određenom postupku javnog nadmetanja/javne nabave, obratio se dvama dužnosnicima Europske komisije u Bruxellesu. Radi optimiziranja ponude konzorcija, od dužnosnika je zatražio da mu omoguće pristup povjerljivim podacima o cijenama drugog ponuditelja, kao i drugim poslovno osjetljivim podacima.

Dužnosnici, državljani država članica A i B, koji su se nalazili u Bruxellesu, bili su mu spremni dati tražene podatke pod uvjetom da svakom plati po 20 000 EUR. Razgovori s dužnosnicima održani su u Londonu. Tijekom sastanaka, A i B dali su X-u tražene podatke tako što su mu pružili informacije koje su konzorciju omogućile da ponudi cijenu nešto nižu od financijske ponude konkurenta. U postupku javne nabave, X je iznio netočne izjave i dokumente.

Slučaj je privukao golemu pozornost medija i javnosti širom Europske unije. Nacionalna tužiteljstva država članica A i B za ovaj su slučaj davanja i primanja mita doznala od nacionalnih medijskih kuća. Svaka od država članica A i B pokrenula je nacionalnu istragu protiv svojeg državljanina.

Napomena predavaču:

- *Ovaj osnovni scenarij uključuje različite države članice i ostavlja otvorenim pitanje jesu li A, B i X svojim postupanjem zaista prouzročili štetu financijskim interesima EU-a.*
- *Scenarij predmeta ostavlja otvorenim pitanje jesu li A i B svjesno pomagali X-u njegovim radnjama u postupku javne nabave.*
- *U scenariju predmeta ne navodi se je li riječ o rashodima u vezi s javnom nabavom ili nije (što je bitno za 1. pitanje).*
- *Spomenute države članice A i B mogu se zamijeniti bilo kojom postojećom državom članicom sudionicom (ali moraju biti države članice sudionice).*
- *Zemlja X-ovog postupanja može se zamijeniti bilo kojom državom članicom koja nije sudionica, poput Danske, Irske, Poljske ili Švedske (ali to mora biti država članica koja nije sudionica).*
- *Iznos mita nebitan je za predmet. Može ga se zamijeniti bilo kojim drugim iznosom.*

Pitanja:

P1. Pod pretpostavkom da je nanescena šteta financijskim interesima EU-a, koja je vaša pravna ocjena X-ovih radnji? Može li EPPO protiv njega pokrenuti istragu? Bi li bilo ikakve razlike da financijskim interesima EU-a nije nanescena šteta?

Napomena predavaču:

Cilj ovog dijela je potaknuti raspravu o istragama protiv državljana zemalja koje nisu sudionice. Osim toga, trebalo bi razmotriti razliku između rashoda u vezi s javnom nabavom i rashoda koji nisu povezani s javnom nabavom.

Dodatne napomene:

- Očito je da je X dao mito A-u i B-u. No čini se da se članak 4. st. 2. t. (b) Direktive PIF (davanje mita) ne primjenjuje jer tom konkretnom radnjom nije prouzročena šteta financijskim interesima EU-a. Očito je da je kazneno djelo počinjeno s glavnim ciljem stvaranja uvjeta za počinjenje kaznenog djela koje utječe na financijske interese Unije (akcesorno kazneno djelo). Premda bi se davanje i primanje mita moglo smatrati neodvojivim kaznenim djelom (članak 22. st. 3. Uredbe o EPPO-u), još uvijek se ne radi o djelu na koje bi se primjenjivalo načelo *ne bis in idem* (istovjetna ili u bitnome jednaka činjenična stanja), a počinjeno je izvan državnog područja članica Europske unije. K tome, Mađarska nije država članica sudionica. Budući da kazneno djelo ne ulazi u njegovu teritorijalnu i osobnu nadležnost (članak 23. Uredbe o EPPO-u), EPPO ne može provoditi istragu ovog kaznenog djela davanja i primanja mita.
- Budući da je X iznio netočne izjave i dokumenta, a nanescena je i šteta financijskim interesima EU-a, X je vjerojatno počinio prijevaru koja štetno utječe na financijske interese Europske unije prema članku 3. st. 2. Direktive PIF. Po svojoj prilici primjenjuje se i osobna nadležnost EPPO-a (članak 23. t. (b) Uredbe o EPPO-u): kazneno djelo dijelom je počinjeno unutar državnih područja država članica sudionica (Bruxelles).
- Da X svojim radnjama nije prouzročio financijsku štetu europskim financijskim interesima, EPPO bi svoju nadležnost mogao izvršavati jedino ako rashodi ne bi bili povezani s javnom nabavom (članak 3. st. 2. t. (a) Direktive PIF). Definicija ugovora o javnoj nabavi daje se u članku 101. Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EC, Euratom) br. 1605/2002.

P2. Koja je vaša pravna ocjena nadležnosti EPPO-a promatrane s gledišta nacionalnog tužitelja koji vodi predmet u državi članici A ili B, a koji se mora baviti optužbama protiv dužnosnika EU-a?

Napomena predavaču:

Cilj ovog dijela je raspraviti predmet s gledišta nacionalnog tužitelja u odnosu na mjerodavne odredbe Direktive PIF i Uredbe o EPPO-u. Polaznici bi u obzir trebali uzeti i mjerodavno materijalno i postupovno pravo. U obzir bi trebali uzeti i to da su predmetne radnje izvršene u Londonu.

Dodatne napomene:

- Premda je poprilično očito da su A i B upleteni u primanje mita, nije sigurno jesu li počinili kazneno djelo iz Direktive PIF. Člankom 4. st. 2. t. (a) Direktive PIF predviđa se postupanje koje šteti ili bi „moglo štetiti” financijskim interesima Unije.
- No može se uzeti u obzir da je konzorcij iznio netočne izjave i dokumente te je ponudio cijenu tek nešto nižu od financijske ponude konkurenta. Ta okolnost daje povoda barem za početnu sumnju da su A i B pomagali X-u u njegovim radnjama, što se može smatrati prijevarom u skladu s člankom 3. st. 2 Direktive PIF.
- Čak i ako koruptivne radnje koje su izvršili A i B same po sebi možda nisu naštetile financijskim interesima Unije, može ih se smatrati „neodvojivo povezanim kaznenim djelima” prema članku 22. st. 3. Uredbe o EPPO-u. U tom slučaju postavlja se pitanje treba li to što su A i B pomogli X-u u njegovim prijevarnim radnjama te istodobno počinili kazneno djelo korupcije smatrati nečim na što bi se primjenjivalo načelo *ne bis in idem* (istovjetna ili u bitnome jednaka činjenična stanja). Ako je tako, EPPO može izvršavati svoju nadležnost samo ako je najviša sankcija za kazneno djelo iz PIF-a (prijearu) stroža od one za neodvojivo povezano kazneno djelo (primanje mita).
- Po svoj prilici primjenjuje se osobna nadležnost EPPO-a (članak 23. t. (b) ili (c) Uredbe o EPPO-u): Premda su kaznena djela počinjena izvan državnog područja država članica sudionica (London), počinili su ih državljani država članica odnosno osobe koje podliježu Pravilniku osoblju. Postoje osnove za pretpostavku da su takva kaznena djela korupcije pod sudbenošću država članica A i B čak i kad su počinjena izvan njihova državnog područja (međutim, potrebna je dvostruka provjera nacionalne nadležnosti).

P3. Da ste nacionalni tužitelj koji se bavi optužbama protiv A i B, biste li o svojem predmetu obavijestili EPPO? Ako je tako, kako biste to učinili? Što u međuvremenu treba učiniti u odnosu na nacionalne istrage?

Napomena predavaču:

Cilj ovog dijela je raspraviti formalne korake koje nacionalni tužitelji moraju poduzeti kako bi se propisno obratili EPPO-u. U obzir treba uzeti i to da dosad

nije bilo moguće obaviti procjenu štete.

Jedno od pitanja koje valja razmotriti mogla bi biti uvodna izjava 53. Uredbe o EPPO-u („široko tumačenje obveza izvješćivanja”). Mogla bi se povesti i rasprava o tome što bi se moralo učiniti u slučaju da EPPO ne ostvari svoje pravo na preuzimanje predmeta u rokovima iz članka 27. st. 1. Uredbe o EPPO-u.

Dodatne napomene:

- Podnošenje izvješća odnosnom DET-u u skladu s člankom 24. st. 2 i 4. Uredbe o EPPO-u: opis štete koja je prouzročena ili bi mogla biti prouzročena, moguća pravna kvalifikacija, sve dostupne informacije o potencijalnim žrtvama, osumnjičenicima i drugim uključenim osobama.
- EPPO se obavješćuje i ako procjena štete nije moguća (članak 24. st. 5. Uredbe o EPPO-u).
- Nakon što o tome bude obaviješten, EPPO mora odlučiti hoće li preuzeti predmet ili ne. Ta se odluka mora donijeti najkasnije nakon pet dana (odnosno deset dana kad to u konkretnim slučajevima odluči GET).
- Nacionalni tužitelji moraju se u međuvremenu suzdržati od poduzimanja bilo kakvih daljnjih istražnih radnji koje bi mogle utjecati na odluku EPPO-u (osim hitnih mjera). To se ne primjenjuje u slučaju da je EPPO prekoračio rokove (vidjeti članak 27. st. 2. Uredbe u EPPO-u: „Tijekom razdobljâ iz stavka 1. ...”).

P4. Ako se pojavi tvrdnja da EPPO nije nadležan za predmet u odnosu na A i B jer

- **nije nanesena financijska šteta financijskim interesima EU-a ili**
- **financijska šteta na prelazi 10 000 EUR,**

kako se takvo neslaganje može riješiti?

Napomena predavaču:

Cilj ovog dijela je raspraviti rješavanje neslaganja između EPPO-a i nacionalnih tijela. Važno je da polaznici znaju da se člankom 25. st. 6. Uredbe o EPPO-u utvrđuje da su za odlučivanje o takvim pitanjima uglavnom nadležna nacionalna tijela. No ta se odredba primjenjuje samo na pitanje je li kažnjivo postupanje obuhvaćeno člankom 22. st. 2. ili st. 3. ili člankom 25. st. 2. ili st. 3. Uredbe o EPPO-u. Mogla bi se povesti rasprava o tome kako se neslaganja mogu riješiti ako je predmet obuhvaćen člankom 22. st. 1. Uredbe o EPPO-u.

Dodatne napomene:

- Slučaj a: Neslaganje se odnosi na pitanje je li kažnjivo postupanje

obuhvaćeno člankom 22. st. 1. Uredbe o EPPO-u. Stoga se članak 25. st. 6. Uredbe ne primjenjuje. Sve ovisi o ocjeni EPPO-a o tome je li nastala financijska šteta ili nije. Ako jest, EPPO može izvršiti svoju nadležnost preuzimanjem predmeta. Ako nije, može se suzdržati od takvog postupanja.

- Slučaj b: odnosno nacionalno tijelo može rješavati neslaganje jer je riječ o području primjene članka 25. st. 2. Uredbe o EPPO-u. Budući da se za počinjenje kaznenog djela sumnjiče službenici Unije, odluku bi trebalo donijeti u korist EPPO-a.

P5. Može li DET odlučiti da na preuzme predmet protiv A i B ako je šteta koja je prouzročena (ili bi mogla biti prouzročena) financijskim interesima EU-a manja od a. 100 000 EUR?

b. 10 000 EUR?

Napomena predavaču

Ovdje je riječ tek o uzgrednom pitanju koje se može dodatno postaviti ako za to ima vremena.

Dodatne napomene:

- *DET se u oba slučaja može uzdržati od ostvarivanja prava na preuzimanje predmeta u skladu s člankom 27. st. 8. Uredbe o EPPO-u ako je kolegij izdao konkretne smjernice.*

P6. Uzmemo li da je EPPO preuzeo nacionalne istrage od država članica A i B, u kojoj bi državi članici EPPO trebao pokrenuti vlastitu istragu?

Napomena predavaču:

Cilj ovog dijela je raspraviti multinacionalnu dimenziju predmeta i pitanje može li EPPO spojiti istrage protiv A i B. Polaznici bi trebali pažljivo razmotriti pitanje u kojoj bi se državi članici mogao pokrenuti i voditi postupak. U obzir treba uzeti članak 26. st. 4. i 5. Uredbe o EPPO-u.

Dodatne napomene:

- *Uglavnom, predmet je pod sudbenošću više od jedne države članice. Postupak bi se mogao pokrenuti i voditi u Belgiji (zemlji boravišta) kao i u državama članicama A i B.*
- *Stalno vijeće može donijeti odluku o spajanju istraga prema članku 26.*

st. 5. Uredbe o EPPO-u, a u skladu sa st. 4. tog članka. Ako u obzir dolazi više od jednog stalnog vijeća, nadležno stalno vijeće određuje se prema unutarnjem poslovniku.

- *Središte kriminalne aktivnosti je najvjerojatnije u Londonu. Mogla bi se povesti rasprava o tome je li središte počinjenja kaznenih djela možda i Bruxelles. Osim toga, nema države članice u kojoj je počinjena „većina kaznenih djela”.*
- *Stalno vijeće moglo bi odlučiti da se istraga treba odvijati u Belgiji kao „mjestu u kojem osumnjičenik ili okrivljenik ima uobičajeno boravište” (članak 26. st. 4. t. (a) Uredbe o EPPO-u). Ali vijeće mora uzeti u obzir to da predmet možda nije pod sudbenošću Belgije jer je kriminalna aktivnost izvršena izvan njezinog državnog područja (tj. u UK), a ni A ni B nisu belgijski državljani (npr. takvi predmeti ne bi bili pod sudbenošću Austrije). Stoga bi stalno vijeće moglo odlučiti i da ne spaja istrage te da DET-ovima iz država članica A i B izda uputu za pokretanje odvojenih istraga.*